

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din, za 1/2 leta
90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za ino-
zemstvo: 210 Din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 18.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravlništvo
je v Ljubljani v Gregorč-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, če-
trtek in sobota

Ljubljana, torek 11. februarja 1936

Cena posamezni
številki Din 1'50

Otopelost se polašča ljudi

Navaden pojav je, da bralec od-
loži časopis z nejevoljnim vzkli-
kom, zopet ni v listu nič novega.
In vendar je v listu vse polno ve-
sti iz vseh delov sveta, polno sen-
zacionalnih dogodkov, najstrašnej-
ših nesreč in osebnih tragedij. To-
da vse te dogodke preleti bralec
le na hitro in zanj niso nobena
senzacija, ker so vsak dan v listu
opisi podobnih dogodkov, da mu
je čut za pravilno presojo njih vse-
bine že otopel. Tako beremo, da
se je ponesrečilo v tem ali onem
rudniku na desetine rudarjev, da
je umrlo zaradi avtomobilskih ne-
sreč v nekaj letih na desetisoče
ljudi, a vse to nas pušča hladne.
In če poročajo časopisi, da je pad-
lo v tej ali oni bitki na stotine vo-
jakov, so za bralca tudi te številke
le suhe številke, ki mu ne pome-
nijo dosti, mnogokrat pa sploh nič.

Ta otopelost je splošen pojav in
kakor se opaža pri navadnem čas-
opisnem bralcu, tako je vedno
bolj pogosta tudi na odgovornih
mestih. Če na primer zapiše list,
da je zaradi krize in davčnega
bremena propadlo samo v majhni
Sloveniji v par letih skoraj 7000
trgovcev in obrtnikov, potem tudi
to ni celo za odgovorne ljudi nič
drugega ko suha številka kakor
nešteto drugih.

In vendar se že pri površnem
preudarku odkriva iz te številke
naravnost obupna vsebina. Ta šte-
vilka vendar pomeni 7000 uniče-
nih eksistenc, pomeni par tisoč
rodbin, ki ne vedo, kako se bodo
prehranile, pomeni 7000 ljudi, ki
bi radi delali, pa ne morejo, ker
nimajo nobene prilike. Če pa pri-
štejemo k 7000 uničenih eksistenc
še njih rodbinske člane, potem do-
bimo prebivalstvo, ki tvori več ko
eno desetino Ljubljane ali več ko
eno petino Maribora. Menda je s
tem dovolj jasno povedano, kako
nujna je naloga oblasti, da priskoči
tem ljudem na pomoč.

Na ljubljanskem zborovanju za-
radi težkih posledic sankcij se je
naglašalo, da je od teh posledic
prizadetih nad 140.000 gozdnih po-
sestnikov Slovenije, da gre tu za
usodo 600.000 ljudi, a tudi ti opo-
mini so bili za mnoge le neka šte-
vilka, ki nič ne pomeni. Tako zelo
se je razpasla otopelost.

In tako vidimo, kako časopisi,
kako posamezniki dan na dan ka-
žejo na napake, zaradi katerih
propadamo, kako odkrivajo zla, ki
nas tarejo, a nihče se ne zgane,
da bi tem napakam, tem zlom na-
pravil konec. Vse je kar otopelo
in tudi najbolj težka dejstva ni-
majo drugega učinka, kakor da se
preslišijo. Prišli smo že tako da-
leč, da se kar periodično ponav-
lja kritike in da te prav tako pe-
riodično utihnejo, ker se pač nihče
za nje ne zmeni.

Med tem, ko ta brezbrzičnost
traja, pa se uničujejo ljudje, pro-
padajo podjetja in se majejo te-
melji našega gospodarstva. Ta oto-
pelost nas spravlja vedno bliže k
prepadu in nas bo vrgla tudi v
prepad, če se je ne rešimo.

Vsi ti opomini, ki prihajajo iz
gospodarskih vrst, ne nastajajo le
iz kakšnega sporta ali iz dolgo-
časja, temveč vsak opomin je po-
sledica žrtev, ki so že padle, ker
se niso razmere zboljšale. In ved-
no nove žrtve bodo padle, če se
ne bodo odpravile napake, na ka-
tere se je opozorilo. Krivda za te
žrtve pa zadene one, ki so imeli

moč in priliko, da vsaj nekaj sto-
re za odpravo teh napak. Zato ne
sme ostati pri sedanjih navadi, da
se vse pritožbe in vsi predlogi ne-
hajo na pesku, temveč vsaka pri-
tožba se mora proučiti in če je
upravičena, tudi napaka odpraviti.
Tu se mora nehati vsaka otopelost,
tu mora biti konec vse brezbrzi-
nosti, ker stiska je priklopela že do
vrha in se bo vsak hip razlila po
vsej deželi. Če danes ljudje še ne-
kako prenašajo vse nadloge, ni tre-
ba misliti, da jih morajo prenašati

kar neprestano in celo vedno težje,
temveč je tudi za trpljenje postav-
ljena meja.

Če se čita, da je toliko in toliko
ljudi brez posla, potem to niso le
mrtve številke, temveč živi ljudje
stradajo in hirajo zaradi pomanj-
kanja. Tem ljudem je treba poma-
gati takoj, da ne pride pomoč pre-
pozno. In če se čita, da propada
trgovina, da nazaduje obrt, da je
mrtvilo na denarnem trgu, da je
vse naše lesno gospodarstvo oma-
njano, potem to niso prazne fraze,

temveč najtežja resnica, ki zahte-
va takojšnje in izdatne odpomoči.

Če je povprečen časopisni bra-
lec otopel za dnevne dogodke, je
to na vse zadnje njegova osebna
zadeva. Druga pa je zadeva, če je
otopel za potrebe prebivalstva
mož na odgovornem mestu, kajti
potem otopelost ni več njegova
osebna zadeva, temveč stvar, ki
mora zanimati vso javnost, ker vsa
javnost od tega trpi. Zato pa proč
z otopelostjo, ker škode je napra-
vila več ko zadosti!

Dohodki pa so proračunani ta-
kole:

ban. doklade	45'15	47'8
trošarine	22'75	27'43
davki in takse	13'45	16'15
na vodne sile	—	1'2
zaostanki	1'0	0'5
razno	1'3	1'55
drž. dotacije	—	2'7

Proračun bednostnega fonda je
5'85 milij. Din neizpremenjen.
Na novo se uvaja davek na vod-
ne sile.

Podrobneje o proračunu bomo
še poročali.

Pomagajte stanovskemu tovarišu v stiski!

Prejeli smo obupno prošnjo trgo-
govca, ki je brez lastne krivde, le
zaradi splošne gospodarske krize
in naših posebnih težkih razmer
zašel v najtežji položaj, da se bori
danes z zadnjim naporom za
ohranitev svoje eksistence in
eksistence svoje šesteročlanske
rodbine.

Povest o njegovi nesreči je kaj
navadna. Najprej je pritisnila gos-
podarska stiska, ki jo je povečal
poostren davčni vijak. Nato je
ustavila tvornica v kraju obrat, da
ni padel le konzum, temveč so
ostali neplačani še dolgovi delav-
cev. Nato je prišel še kmečki mo-
ratorij. Kljub vsem tem nesrečam
ni naš trgovec napovedal niti pri-
silne poravnave niti se ni skušal
na kateri drug način izogniti svoj-
nim obveznostim, temveč je svoje
dolgove plačal z blagom, seveda
pa tudi z veliko izgubo, ker so
med tem cene blaga padle.

Danes ima trgovino prazno in
zato tudi ne more zaslužiti. V tej
stiski se obrača na gosliste in pre-
možnejše trgovce, da mu pomaga-
jo z blagom ali z denarjem, da
more začeti zopet delati. Njegovo
prošnjo priporočajo tudi njegovo
pristojno združenje in prav tako
jo priporočamo tudi mi!

Malo je treba tvegati in za ved-
no hvaležnega odjemalca si je mo-
goče zagotoviti. Mislimo, da ni ta
riziko preveliko!

Pa tudi beseda o stanovski so-
lidanosti naj ima nekaj praktične
veljave.

Podrobne podatke daje radovolj-
no naše uredništvo!

Pretirana uslužljivost

V svojih poročilih uporablja Za-
vod za pospeševanje zunanje trgo-
vine (in še marsikateri drugi urad)
naravnost pretirano rigorozno sa-
mo uradna imena tujih krajev.
Tako beremo v teh poročilih stalno
imena ko Wien, Graz, Villach,
Klagenfurt, Trieste in v zadnjem
času celo Gorizia. Za vse te kraje
imamo pristna narodna imena, ki
so celo dala ime tujim krajem in
ki jih edino pozna in uporablja naš
narod. Samo ta narodna imena bi
smeli uporabljati tudi uradi, ker
ta narodna imena niso nobene
skovanke niti nobene umetne tvor-
be, temveč v ozki zvezi z vsem
življenjem našega naroda. Zato
Dunaj ali Beč, Gradec, Beljak, Ce-
lovec, Trst, Gorica, Reka itd. —
Odveč pa je seveda, da bi skušali
tuja imena ponašiti. Zato ne Bero-
lin, temveč Berlin itd.

Če mislijo naši birokrati, da je
njih pretirana objektivnost pra-
vilna, potem jih prosimo, da na-
vedejo le en nemški list, ki piše
Beograd mesto Belgrad, potem naj
nam sporoče le en italijanski list,
ki pravilno piše Ljubljana in ne
Liubiana, pa takoj prenehamo s
svojimi očitki. Torej na dan z do-
kazom ali pa prenehajte z usluž-
nostjo, ki že diši po servilnosti!

Vprašanje naše birokracije

Vse naše gospodarstvo trpi zaradi napak naše birokracije

Ostre, a žal le prepotrebne be-
sedne je napisal na naslov naše
birokracije beograjski »Privredni
pregled« v svoji zadnji številki, ko
piše:

»Vsaj brali smo, če nismo videli
na svoje oči, o strašnem pustoše-
nju, ki ga napravijo po njivah in
poljih roji kobilice, ko se na nje
spuste. Obgrizejo vsako travo, da
se bujne livade, pašniki in njive
v hipu izpremenijo v puščavo brez
vsakega življenja.

Neki bolgarski pisatelj je pri-
merjal državne uradnike, ki se
spravljajo nad industrijsko-trgo-
vinska podjetja, ki delajo z državo
s temi kobilicami, ker tudi oni pu-
šajo za seboj puščavo povsod, ka-
mor so stopili. V neki gledališki
predstavi, ki se je dajala v Beo-
gradu in se imenovala »Kobilice«,
nastopajo po vrsti razni državni
funkcionarji, ministri, načelniki in
inspektorji, od katerih odlokov je
odvisna usoda industrijskega pod-
jetja in njegovih poslov z državo.
Na brezštevilne načine se izko-
rišča delikaten položaj poslovnega
človeka in zmanjšuje se njegov
opravičeni zaslužek. Pritisnjen ob
zid išče potem kompromis, ki bi
ga manj veljal od vztrajanja na
svoji pravici. Evo, tako se prihaja
do nezaželene korupcije, ki se je
po svetovni vojni na široko raz-
pasla v vseh državah sveta. Dosti-
krat pa se s pristojne strani tudi
komplicirajo stvari in ustvarjajo s
tem bolj ugodna tla za izsiljevanja
in za korupcije.«

Vsaj poslovni človek ve, da so
te trditve beograjskega gospodar-
skega lista le preveč resnične.
Kakšna pota mora napraviti po-
slovni človek dostikrat samo zato,
da pride do izplačila računa, ki je
že odobren in potrjen od vseh
oblasti! Koliko zamude časa, ko-
liko nepotrebnih potov je treba in
koliko tudi denarja izgubi poslov-
ni človek, da pride do svojega pla-
čila. Dostikrat res ne preostaja nič
drugega, kakor da zamiži in na-
pravi nelep kompromis, popusti
od svojih pravic, da dobi le nekaj!

In kakšna težava je, da se pride
do rešitve za vlogo, ki je pravilno
vložena in tudi pravilno kolko-
vana. Vedno postajajo potrebne
posebne intervencije, ki zopet po-
menijo sitnosti ter izgubo časa in
denarja. Posledica vsega tega je,
da zaupanje v državno upravo
pada, ko imajo poslovni ljudje
vedno manj volje za posle z drža-
vo, da postajajo licitacije vedno
bolj pogosto brez uspeha in da se
dobave tudi vedno bolj pogosto
slabše izvršujejo.

Vse naše gospodarstvo trpi za-
radi teh težkih napak naše biro-
kracije, ki je poleg tega mnogo

predraga za naše razmere. Še leta
1933. so znašali izdatki za vse
državne in samoupravne uslužben-
ce ter za vse pokojnine 6794 mili-
onov dinarjev, naslednje leto že
7066,9 in lani so narasli na 7086
milijonov dinarjev, in to kljub iz-
vršenim redukcijam plač. To pa
zato, ker se je samo število držav-
nih nameščenecv in upokojencev
lani povečalo za 6685 oseb. A ko-
liko milijonov pa morajo poleg
tega plačati vsako leto še zasebna
podjetja, da dosežejo to, kar jim
po zakonu gre, ker naša birokra-
cija vsako stvar tako komplicira
ali zavleče, da ne gre brez inter-
vencije!

Že ob redukciji plač smo nagla-
sili, da od redukcije prejemkov
državnih nameščenecv ne pričaku-
jemo nobenega zboljšanja. Pro-
blem državne uprave je v prvi
vrsti v kvaliteti njenega dela, ne
pa v višini prejemkov, ki jih pre-
jema posamezni uradnik. Dober
uradnik naj bo tudi dobro plačan,
da bo imel tudi zaradi plače ve-
selje do dela. Seveda pa naj bo za
svoje delo tudi odgovoren in vesti-
ni uradniki se te odgovornosti
sploh ne branijo, ker je zanje ščit,
da morejo vedno odbiti tudi od viš-
jih zahtev, da bi delali proti za-
konu. Dobre plače uradnikom in
njih odgovornost, v tem je najbolj-
še sredstvo proti korupciji, dočim
prenizke plače odpirajo korupciji
vrata na stežaj. Seveda pa, kar
ponavljamo, dobre plače le dobrim
uradnikom, ker za slabega urad-
nika je vsaka plača predobra, ker
slabih uradnikov v naši javni
upravi sploh ne bi smelo biti.

Tisti, ki prihajajo v urade le po
plačo, naj tudi iz uradov izginejo.
Ni nobena naša specialiteta
upravna mizerija in neekspeditiv-
nost birokratskega aparata. Naša
posebnost je le v tem, da se dru-
god proti tem napakam bore, pri-
nas pa jih mirno prenašamo. Ka-
kor je težko te napake odpraviti,
vendar pa se more doseči uspeh,
če je tu dobra volja. In baš te dni

smo čitali v nekem praškem listu
predlog, ki je sicer bil podan pred
leti tudi že v naši javnosti, ki pa
je danes prav tako aktualen, ka-
kor je bil pred leti. Ta predlog se
glasi:

Letečo kontrolo v vse urade!

Železnice in cestne železnice
imajo svoje kontrolorje. Nenadoma
in vsak hip se more pojaviti mož
v neopazljivi obleki, ki ima pra-
vico, da kontrolira tako delovanje
nameščenecv ko tudi občinstva. Ali
ne bi bilo mogoče, da bi se enaka
ustanova uvedla tudi za državne
urade? Imenovali bi se n. pr. sto
višjih uradnikov za kontrolorje nad
državnimi uradi. Dobili bi svoje
legitimacije in njih dolžnost bi
bila, da neprestano nastopajo pri
vseh uradih kot stranke. Nabavili
bi si n. pr. potrebne podatke pri
davkoplačevalcih in nakrat bi na-
stopili pred davčnimi uradi kot
zastopniki teh davkoplačevalcev.
V hipu bi spoznali, če dela ta urad
dobro ali ne, če zavlačuje rešitve
aktov ali če jih rešuje v pravem
času. Prisostvovali bi procesom na
sodiščih, udeleževali se državnih
licitacij, skratka, noben urad v
državi ne bi bil varen, da se iz
stranke nakrat ne izcimi kontrolor
državne uprave. Ali ne bi potem
strah pred tem kontrolorjem na-
krat zboljšal upravo v vseh ura-
dih? Ali se ne bi potem takoj po-
skrile vse tiste kobilice, ki uniču-
jejo našega poslovnega človeka?
Ali ne bi bilo takoj konec neza-
upanja do državne uprave. Nakrat
bi teh sto uradnikov, pa morda
tudi manj, napravilo red v državni
upravi, vsi dobri uradniki pa bi
vrhu tega prišli še do zadoščenja,
ki ga tako nujno potrebujejo!

Naj pogledamo na ta predlog iz
katere koli strani, vedno kaže
samo prednosti in vrhu tega drža-
vo ne bi nič veljal, temveč jo še
rešil balasta slabih uradnikov.

Zakaj se torej ta predlog ne bi
tudi izvršil?

Novi banovinski proračun povišan

Novi banovinski proračun pred-
videva 973 (lani 83'8) milijona
Din izdatkov in ravno toliko do-
hodkov.

Proračun banovinskih podjetij
pa predvideva 40'8 milijona izdat-
kov in 28'09 milijona dohodkov,
da bo treba primanjkljaj v višini
11'9 milijona Din kriti iz splošne-
ga proračuna.

Pregled izdatkov splošnega pra-
računa predvideva za posamezne
oddelke te izdatke:

	stari proračun v milij. Din	novi
splošni oddelek	5'7	6'05
upravni	0'63	0'66
kmetski	9'4	11'25
prosvetni	6'35	5'92
tehnični	28'94	37'23
soc. pol.	17'00	18'97
finančni	13'3	13'85
trgovina itd.	2'54	2'6
rez. krediti	0'78	0'8

Proračuna kmetskega in teh-
ničnega oddelka sta tako zelo po-
večana, ker so tu všeti tudi izdat-
ki za cestni fond, ki so bili preje
izkazani v proračunu podjetij.

Previsoke takse na bencin

Zadnji »Auto« objavlja zanimiv pregled o višini taks na liter bencina v posameznih glavnih mestih. Tako se plača pri prodajni ceni

	za 1 liter	% taks
Rimu	11r 279	861
Ljubljani	Din 810	804
Parizu	fr. 213	651
Berlinu	marke 0'35	521
Dunaju	šil. 0'59	391
Pragi	Kč 2'90	353
Curihu	fr. šv. 0'43	305
Londonu	pen. 1'60	232*
Oslu	Kr 0'26	152

Med tem pa se je cena bencina povečala v Ljubljani na 8'40 Din, v Italiji pa na 4 lire, a liter bencina velja v Ljubljani cif 0'97 Din, v Rimu pa 0'23 lire. Pri tem pa je treba še upoštevati, da so v drugih državah ceste prvostopne, silno plačujejo pri nas avtomobilisti, doim visoke takse, a so vse ceste nadvse slabe! Posledica tega je, da je Jugoslavija glede avtomobilov na predzadnjem mestu, kakor kaže naslednja statistika:

	število avtomobilov	na 1 avto preb.
Češkoslovaška	109.300	134
Estonska	39.000	171
Grčija	15.000	413
Madjarska	16.880	501
Letonska	3.230	560
Romunija	28.000	648
Turčija	20.000	750
Litva	1.860	1.230
Jugoslavija	10.945	1.270
Poljska	24.821	1.275

Ker pa je med tem začela Poljska že silno pospeševati avtomobilizem, bomo letos prav gotovo na zadnjem mestu. Ali je to treba?

* za galono, to je 4:5 l.

Nabavne knjižice mesarjev za meso, oddano gostilničarjem, hotelirjem itd.

Dravska finančna direkcija v Ljubljani je z odlokom z dne 16. januarja 1936, št. 25.639/V izjavila, da bi se mesarji za meso dobavljeno gostilničarjem in hotelirjem, ljudskim kuhinjam itd. lahko posluževali kreditnih knjižic, ker te osebe niso pravi prodajalci, ki bi dobavljeno meso kot tako naprej prodajali, ampak prodajajo samo jedila, ki jih morajo iz nabavljenega mesa šele pripravljati. Poleg tega je upoštevati še dejstvo, da se plačuje itak računska taksa od gostov, ki konzumirajo ta jedila. Končno je upoštevati, kakor oddelek pravilno omenja še to, da je dobavljenega mesa vedno neka nedoločena količina namenjena tudi neposredni uporabi po gostilničarju, hotelirju itd. in njegovi družini ter služabništvu in da je ta neposredni konzum v izvensezonskem času celo večji kakor posredni.

Ministrstvo financ, odeljenje pora je z razpisom z dne 29. januarja 1936, št. 4637/III vzelo ta razpis na njanje in izjavilo, da je docela pravilen in v skladu z zakonom.

Isti pravni položaj kakor za mesarje obstoji tudi za druge obrtnike tako, da se more smatrati, da velja gornje pojasnilo tudi za druge obrtniške stroke, n. pr. za peke.

Zahteve živinorejcev

Dne 5. t. m. je bila na banovini anketa, kako zboljšati cene živini, ki daje poleg lesa našemu kmetu glavni dohodek. V resoluciji je bilo ugotovljeno, da je treba predvsem dvigniti izvoz živine. Konkretno pa so zahtevali zborovalci v resoluciji med drugim naslednje:

Zaradi izgube italijanskega trga naj se pospešuje izvoz živine v Levanto, v Nemčijo pa izvoz jaje, perutnine, zaklanih prašičev in goveje živine. Dravski banovini se naj zagotovi največji kontingent zlasti za mesnate svinje.

Izvozniki iz dravske banovine naj kupujejo živino le v dravski banovini. Kliringi z državami uvoznici naj se po možnosti odpravijo in plačilni promet s tujimi državami zboljša. — Izvoznik naj dobi svoje devize izplačane v polni vrednosti.

Uvedejo naj se izvozne premije za živino. Transportni stroški za prevoz živine naj se znižajo, v tujih državah pa dosežejo nižje uvozne carine.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine naj imenuje na vseh novih trgih, ki bi si jih pridobili naši izvozniki, svoje zastopnike, ki bi dajali izvoznikom potrebne informacije in za izvoznike posredovali.

O kartelih in kartelni zakonodaji (Po predavanju dr. M. Pretnerja v društvu »Pravnik«)

Tekoče leto se je pričelo v Jugoslaviji v znamenju pospešenega urejevanja gospodarskih vprašanj in gospodarske zakonodaje. Ne le trgovinski zakon, ki je že predložen parlamentu, marveč tudi kartelne uredbe, ki jih načrt zakona ni zajel, vzbujajo vedno več zanimanja. Nasprotno pa smo imeli prav malo predavanj in razprav o teh predmetih. Kakor je znano, je bila jugoslovanska prva kartelna uredba, izdana leta 1934, lani novembra meseca znatno izpremenjena. Pa tudi ta uredba je obdržala mnogo nejasnih ali preširokih opredelb in določb in že v kratkem času se je pokazalo, da utegnejo nastati iz tega velike težkoče v gospodarskem poslovanju.

Zanimivo strokovno predavanje odvnetnika dr. Pretnerja v »Pravniku« je važno tudi zbog razložitve sedanjega stanja kartelov v Jugoslaviji s pravnega vidika. Pa tudi z gospodarskega stališča je predavatelj pokušal dati sliko kartelnih uredb, zato naj objavimo tu najvažnejša njegova izvajanja.

Razvoj kartelov

Ker so v naši državi razširjeni napačni pojmi o kartelih, jim je javno mnenje sovražno; večina ljudi misli, da so karteli družbe, katerih namen je neupravičeno poviševati cene. Takšno je bilo mnenje o kartelih v večini evropskih držav, ko so pričele urejati vprašanje kartelov in zato so jih skušale zatreti. Vendar pa se je to mnenje v zadnjih letih skoraj povsod izpremenilo: zakonodaje evropskih držav so začele pospeševati kartele in z državno pomočjo se ustanovljajo celo prisilni karteli. Pri nas pa je država še precej nasprotna kartelom, s prvo uredbo jih je še načelno prepovedala in šele druga uredba o kartelih pokuša to nekoliko popraviti.

Kartel ima veliko važnost za razvoj in napredek splošnega gospodarstva. Pri zasebnem, individualnem gospodarstvu in prosti konkurenci so postali karteli potrebni za omejitev slabih posledic konkurence in zaradi tega so se zelo razširili. Nemčija je imela leta 1925. že 2500 industrijskih, 400 veletrgovinskih in 150 malotrgovinskih kartelov. Točno število je težko ugotoviti, kakor je težko ugotoviti, ali vsebuje katera pogodba kartel ali ne. Češkoslovaška ima nad 600 kartelov, iz lanskega leta nad 60 novih. Kakor povsod se bodo tudi pri nas razširili karteli in važno je, da dobimo o njih jasne pojme ter da poznamo zakonodajo o kartelih v gospodarsko višje stoječih državah.

Izvirajoči iz modernega gospodarstva so karteli nastali v najnovšem času, največ od leta 1870. dalje. Zbog tehničnih iznajdb in ugodnih zvez po železnici, pošti, telefonu in brzojavu tudi med najbolj oddaljenimi kraji so mogle nastati velike tvornice in trgovske hiše, ki proizvajajo in prodajajo za svetovni trg, pri čemer je večkrat nemogoče pregledati potrebe trgov in potrošnikov. Nadprodukcija pa prizadeva podjetjem velikanske izgube. Enako povzročajo veliko škodo močna podjetja pri neomejeni konkurenci z nizkimi cenami, s prodajnimi pogoji, kakor predolgimi plačilnimi roki, z visokimi provizijami in popusti, z veliko reklamo, številnimi potniki itd. Posle-

formacije in za izvoznike posredovali.

Da ne bo pritožb proti našemu blagu, naj se dovoli izvoz samo koncesioniranim izvoznim tvrdkam! Državni veterinarji naj bodo odgovorni za postopek pri nakladanju živine.

Zadruga naj pomagajo zlasti malim živinorejcem.

Banska uprava naj uredi razmerje med ceno živine in cenami mesa na domačem trgu.

Cena umetnih gnojil in močne krme naj se zniža. Kupna moč prebivalstva naj se dvigne!

Davčna stopnja osnovnega davka naj se zniža na 10%, katastralni čisti dohodek za eno tretjino, in sicer za vsa zemljarini podvržena zemljišča.

dice so nered v proizvodnji in prodaji blaga, nestalnost zaposlitve in velike izgube malih podjetij.

»Tipi kartelov«

Za odstranitev posledic nezdrave konkurence se sklepajo med producenti in trgovci kartelne pogodbe. Navadni tipi pogodb so:

1. pogodba, s katero določijo podjetniki pogoje za prodajo določene vrste blaga, n. pr. roke za plačevanje, višino provizij, popustov itd.; to so karteli o pogojih;
2. pogodba, s katero se zavezujejo podjetja, navadno ob konvencionalni globi, prodajati po dogovorjeni ceni — kartel o prodajnih cenah;
3. pogodba, ki utesnjuje proizvodnjo vrste blaga s tem, da kartelirana podjetja sorazmerno zmanjšajo proizvodnjo ali določijo množino (kontingente) — karteli za utesnitev produkcije;
4. pogodba o razdelitvi okrajev za prodajo blaga — karteli za določitev območij za razpečavo;
5. pogodba o centralizaciji prodaje, splošno ali pa samo za inozemstvo — karteli za skupno prodajo, sindikati;
6. pogodba o pogojih za izvoz blaga v inozemstvo — izvozni karteli;
7. pogodba o razdelitvi okrajev za nakup sirovin, karteli o nakupu sirovin (znani avstrijski kartel sladkornih tvornic), pri katerih je večkrat ustanovljena skupna centrala za nakup, ki dosega nižje cene;
8. pogodbe o višini mezd in pogodbah z delavstvom — karteli dela;
9. z zakonom določeni prisilni karteli malih podjetij, ako sklone ustanovitev dvetretjinska večina, znani v Belgiji in na Holandskem, kjer je kartel potem obvezen tudi za ostala podjetja; z državno podporo se ustanovljajo karteli za važno produkcijo, kakor v Nemčiji za kalij ali pred vojno v Rusiji za sladkor; končno so znani
10. internacionalni karteli, ki delujejo v več državah hkratu, in
11. kombinirani karteli, ki vsebujejo več vrst pogodb.

Ker je za presojo sporov med člani kartelov potrebno stvarno poznanje razmer in ker večina držav kartelom ni naklonjena, se člani prostovoljnih kartelov s ključno podrede posebnemu razsodišču, ki rešuje tudi spore posameznih članov s kartelom. Najmočnejše vplivajo karteli na cene. Malo pa vpliva na cene kartel o pogojih, ki je tudi splošno zelo koristen, ker ne manjša produkcije in ne obremenjuje konsumenta, pač pa odpravlja nezdrave pogoje in umazano konkurenco. Tako so znani karteli trgovcev za prodajo blaga po trgovskih običajih (uzansah) določene borze. Za velik promet so ti karteli potrebni in bi gotovo koristili pri nas izvoznikom lesa, ako bi določali pogoje o kreditiranju samo na menice. Menice so n. pr. v Italiji izvršilni naslov in so v nji zelo razširjene, z njimi bi se izognili dragemu pravnemu postopku in visokim pristojbinam. Seveda takih kartelov o pogojih država ne bi smela prepovedati.

Tudi kartel o cenah je — posebno v takem času, ko so zbog nadprodukcije cene blaga že tako padle, da nekod niti ne krijejo proizvodnih stroškov — gotovo ko-

risten, ker brani podjetja neupravičenih izgub. Včasih pa cene preveč poviša in vzbuja novo konkurenco zunanjih ali nečlanjenih podjetij. Ti karteli se drže kratko dobo.

Namesto kartelov o cenah so v zadnjem času nastali tako imenovani kalkulacijski karteli, pri katerih pa imajo podjetja z visokimi proizvodnimi stroški težko stališče. Cene ostanejo pri tem različne, ker se določi le dobiček v odstotkih.

Karteli o cenah in o pogojih ne potrebujejo in nimajo posebnih organizacijskih ustanov in naprav, ker se člani lahko med seboj nadzorujejo.

Večkrat pa posegajo globoko v narodno gospodarstvo karteli za utesnitev produkcije, ki preko svojega koristnega cilja ženejo do pretiranih cen v korist članov, a v škodo potrošnikov.

Najpopolnejši in najvažnejši so karteli za centralno prodajo ali nakup. Zlasti so razširjeni karteli za prodajo, ki stopijo med prodajalce in konsumente, tako da dobiva vsa povpraševanja centralna pisarna. Ta vodi včasih sama izključno vso prodajo članskega blaga, včasih pa samo posreduje. Izključno prodajo poveri kartel pogosto nečlanjeni tvrdki, navadno banki. Ustanove se tudi skupna skladišča, kamor se blago redno pošilja in se tako zmanjšajo stroški hranjenja in zavarovanja. Imamo pa tudi kartele, ki kupijo od članov vse blago ceneje in od višje prodaje dele dobiček po ključu.

Pravne oblike kartelov

so zelo različne: pogosto je zadruga z omejeno zavezo, še večkrat družba z omejeno zavezo, tudi delniška družba, komanditna družba, javna trgovska družba, kjer so delničarji člani kartela, delnice pa prenosne samo na člane.

Pravne razmere centralne prodajalnice prodajnega kartela so tudi zelo različne: na svoj račun in v svojem imenu prodajajo blago članov, nekod le v svojem imenu kot komisionarji, drugod le kot pooblaščenici ali pa celo samo kot posredovalci. (Dalje)

Prepoved avtomatov v trgovskih lokalih

Pred dnevi smo objavili, da se morajo najkasneje s prvim februarjem odstraniti iz vseh trgovskih lokalov vsi avtomati, ki so urejeni tako, da kupec ne ve natančno, katero in kakšno blago bo kupil. Imenoma so bili navedeni v tej prepovedi avtomati »Polet«, »Dirigent« in »Tulac«.

Sedaj pa objavlja mestno poglavarstvo v Ljubljani, da do nadaljnjega ta odredba ne velja za avtomate »Polet« tvrdke »Union« iz Zagreba, če se prodajajo predmeti iz teh avtomatov po perspektivnih tvornice. Pod tem pogojem smejo torej biti ti avtomati začasno še nadalje v trgovskih lokalih.

Službo zveznega tajnika

razpisuje Zveza trgovskih združenj za Dravsko banovino.

Pogoji za sprejem se zvedo v zvezni pisarni v Ljubljani, Trgovski dom.

Prošnjo je vložiti do 15. februarja t. l.

Politične vesti

Nj. vis. knez regent ravne je dal ob odhodu iz Pariza dopisniku Tempa daljšo izjavo, v kateri je naglasil, da je mogel v razgovoru z vodilnimi francoskimi državniki zopet ugotoviti popolno istovetnost stališč Francije in Jugoslavije. Obe državi hočeta ohraniti mir in v ta namen okrepiti sistem kolektivne varnosti.

Grška vladna kriza še vedno ni končana. Če bi ostal brezuspešen kraljev apel na stranke, da pozabijo na strankarska nasprotstva in omogočijo sestavo delovne vlade, potem dobi Demertzis zopet mandat za sestavo volivne vlade ter bo komaj izvoljeni parlament znova razpuščen.

Češkoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža je prišel v Pariz, kjer je bil sprejet od predsednika republike Lebruna ter zunanjega ministra Flandina. Razgovarjal pa se je tudi z drugimi državniki, in sicer v prvi vrsti glede podonavškega problema in razmerja Male antante do Avstrije.

Sovjetski maršal Tuhačevski je došel iz Londona v Pariz, kjer je imel številne sestanke z vodilnimi osebnostmi francoske vojske.

Francosko-ruski pakt bo v kratkem ratificiran. Generalni štabi obeh držav že izdelujejo načrte za primer napada Nemčije na eno obeh držav. V zvezi s tem se zopet ponovno govori o francoskem posojilu Rusiji.

Parisko potovanje nadvojvode Otona je napravilo v Angliji zelo slab vtis. »Daily Telegraph«, ki dostikrat podaja vladno mnenje, pravi, da je Oton pozabil, da se je zunanja situacija po izbruhu afriške vojne popolnoma izpremenila. Danes Italija ne more več braniti avstrijske neodvisnosti in Avstrija je navezana na Malo antanto, s tem pa je postala tudi obnova Habsburžanov nemogoča. Potovanje Otona v Pariz je bilo zato ne samo odveč, temveč tudi zanj škodljivo.

Mussolini trdi, da je bil že pripravljen sprejeti Lavalov-Hoareov načrt, da pa je Anglija uničila ta načrt še predno ga je mogel Mussolini sprejeti. Svar je v tem, da je hotel dobiti Mussolini še več, pa je položaj napačno presodil in zato dobil — nič.

Badoglio se je silno zameril Mussoliniju in večini fašistov, ker je poslal na zadnje zasedanje velikega fašističnega sveta predlog, da treba skleniti mir z Etiopijo, ker je vojaški vojaški položaj za italijansko vojsko v Etiopiji izredno težaven in bi vojna Italijo gospodarsko in vojaško čisto izčrpala. Zaradi tega poročila bo Badoglio odpoklican ter imenovan za vrhovnega armadnega inspektorja, vendar pa bi bilo to imenovanje samo formalnega pomena.

Italijanska letala so zopet bombardirala Desie in zlasti cesarjevo palačo. Bombardiranje pa ni napravilo posebne škode in človeških žrtev ni bilo.

Graziani poroča, da so začele njegove čete novo ofenzivo, in sicer ob reki Šebell. S pomočjo tankov da napreduje njih ofenziva uspešno. A tudi italijanski poročila priznava, da se Etiopci hrabro branijo in da so žrtve na obeh straneh zelo velike.

Najtežji problem, ki ga morajo Italijani premagati v Etiopiji, je vprašanje prehrane vojske. Danes ima Italija v Etiopiji 400.000 vojakov in 100.000 delavcev, za katere je treba na dan čez 6000 ton živil. 1200 tovornih avtomobilov prevažajo dnevno hrano in vojni material in ceste so že tako izrabljene, da je treba tudi nove ceste stalno popravljati. Za časa velikega deževja bi morali delavci preprežati popravljati ceste. Vprašanje pa je, če bodo delavci tudi hoteli opravljati to težko delo, ker so že sedaj skrajno nezadovoljni.

Silno so vznemirile Belgijo in Nizozemsko poročila listov, da pripravlja Nemčija načrt, po katerem bi skozi Nizozemsko vpadla v Belgijo. Belgijska vlada hoče zato svoj obrambni pas razširiti tudi na Nizozemsko. Po drugih vestih pa hoče Nemčija vpadati v Ukrajino in za ta načrt je baje zlasti Göring. Poroča se pa še o tretjem načrtu nemških imperialistov, da bi vpadli v Češkoslovaško in nato zavladali nad Avstrijo.

Irski parlament je končno vendarle sprejel resolucijo, s katero pozdravlja novega britanskega kralja Edvarda VIII.

Na mongolsko-mandžurski ter sovjetsko-mandžurski meji so spopadi obmejnih čet vedno bolj pogosti. Mongoli so baje mobilizirali že armado 50.000 mož, ki dobiva neprestano iz Rusije nov vojni material, da je že sedaj najmoderneje oborožena. Tudi Japonci pošiljajo na mejo vedno nove čete. Nevarnost resnih spopadov je zato vedno večja.

Denarstvo

Položaj na beograjskem efektivnem trgu

v preteklem tednu opisuje »Priredni Pregled« takole:

»Na efektivnem trgu ni jasne tendence. Posamezni nalogi za nakup prihajajo le poredkoma, spekulacije pa ni niti z vojno škodo, katere kuponi se normalno izplačujejo. Z Zagrebom tri dni ni bilo telefonske zveze (ker je vihar podrl telegrafsko drogo) in samo tečaji so se dajali naprej po radiu.

Borzijski takole karakterizirajo pretekli teden: ni merila, ni kriterija in zato tudi ne prognoze. Tečaji so se nekaj časa dvigali, potem pa zopet padali. Vendar pa je vojna škoda zaključila za 1 do 2 točki slabšeje.

Narodna banka daje po malem Londona po 257 in na tem tečaju se vzdržuje London zdaj že štiri tedne. Druge devize so nekoliko popustile (švicarski frank in klinški čeki za Berlin).

Popustil in prenehal je tudi tridnevni naval vlagatelj, katere je preplašila govorica, da se bo odvzelo 50 odstotkov vlagateljem. Energični demanti je vlagatelj pomiril in sedaj nihče ne veruje več, da bi se na ta način reševal problem kmečkih dolgov. Pripravljena se nova uredba o zaščiti kmeta, ki pa ne bo dosti izpremenila sedanjega stanja. Dovolile se bodo dolžnikom nove olajšave, toda samo manjše. Na nov način se ne bo nič reševalo in tudi ne vprašanje dolgov.

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna

ST-DEU

LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Poštna hranilnica v januarju

V januarju je naraslo število izdanih hranilnih knjižic za 4854 na 365.286, vloge pa za 17'8 na 868'5 milijona Din.

Število čekovnih računov se je povečalo za 31 na 25.470, vloge po čekovnem računu pa so padle za 29'5 na 1.153'9 milijona Din. Zelo

pa se je dvignil brezgotovinski promet, in sicer od 51'10% v decembru na 54'43% v januarju.

Devizna amnestija v Romuniji

Zakonski načrt o amnestiji deviznih prestopkov vsebuje samo dva člena. Amnestija je v tem, da se opuste preganjanja, odnosno da se odpuste kazni onim trgovcem,

ki so prej predložili neresnične podatke o svojih dolgovih v tujini, da bi na ta način prišli do deviz. Amnestija daje možnost, da more-jo te osebe v roku enega meseca prijaviti Narodni banki svoje dolgove v tujini po pravici. Ne nanaša pa se amnestija na ljudi, proti katerim se zaradi napačnih prijav že vodni sodno postopanje.

Delo g. Matjašiča bo izšlo te dni v založbi trgovsko-industrijske zbornice v Zagrebu. Naročila sprejema Zbornica za TOI v Ljubljani.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do dne 19. februarja ponudbe za dobavo žice, ključavnic, kositra, 2.400 kg čistega bencina in 2.000 steklenih cilindrov za jamske svetilke.

Strojni oddelček direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do dne 19. februarja ponudbe za dobavo raznega elektromateriala za brzinomere sistema »Haushalter«.

Mestna občina v Čakovcu sprejema do dne 20. februarja ponudbe za dobavo in postavitve mostne tehtnice.

Pri Upravi drž. monopola v Beogradu bo dne 24. februarja ofertna licitacija za nabavo 246.400 kg zavojnega papirja.

Licitacije:

V Upravi vojno-tehnične zavarovanja v Kragujevcu bo 28. februarja ofertna licitacija za dobavo raznega jekla in materiala za potrebe vojno-tehnične zavarovanja; dne 29. februarja za dobavo ciankalija in vojno-tehnične materiala in dne 2. marca za dobavo brusilnih kamnov.

Direkcija šum v Ljubljani prodaja prvi ustni dražbi dne 27. februarja 3.600 m³ mehkega tehnično porabnega lesa.

V Štabu primorskega žandarmerijskega puka v Splitu bo 27. februarja ustna licitacija za prodajo raznih odpadkov platna, volne, bombaža, usnja, železa, jekla itd.

V Intendanturi komande Bregalke divizijske oblasti v Štipu bo 25., 26. in 27. februarja ustna licitacija za dobavo večje množine drv in 28. februarja za dobavo 450 ton premoga.

V Intendanturi dravske divizijske oblasti v Ljubljani bo dne 17. februarja ofertna licitacija za dobavljanje mesa ljubljanski garniziji od 1. aprila do 30. septembra 1936.

V pisarni štaba granične trupe v Skoplju bo dne 22. februarja ofertna licitacija za dobavo raznega telefonskega materiala.

V Intendanturi štaba III. armijske oblasti v Skoplju bo dne 27. februarja ofertna licitacija za dobavo premoga.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domaće perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

Obvezno zavarovanje trgovcev

Vsaka beseda, s katero bi hoteli podčrtati potrebo in nujnost uvedbe obveznega zavarovanja samostojnih trgovcev, bi bila pač odveč. Potreba je notorna in zahteva nujne rešitve.

Pred meseci smo praznovali že 100letnico Trgovskega bolniškega podpornega društva v Ljubljani, lep in ponosen jubilej udeleževanja slovenskega trgovstva na socialnem in humanitarnem polju. Za nas ni torej problem zavarovanja trgovcev nov. Stoletne praktične izkušnje so seznanile naše trgovstvo do določne mere s problemom kot takim, ampak tudi z vsem kompleksom vprašanj, ki so s tem v zvezi in ki jih je treba poznati, ako se hoče o tem vprašanju resno in stvarno razpravljati.

Povojne težke gospodarske prilike so uničile nebroj trgovskih eksistenc. Množica trgovcev se je sproletarizirala in v primerih obolenj ali trajne pridobitve nesposobnosti so zapadle cele trgovske familije v največjo bedo. Pod pezo teh razmer so naše organizacije postavile zahtevo po obveznem zakonitem zavarovanju trgovstva. Skozi leta ni bilo skoro zborovanja in sestanka, na katerem se ne bi ta zahteva ponovila. Obvezno zavarovanje je postalo najnujnejši problem našega trgovstva in se je vedno in povsod zahtevalo, da se ta problem tudi nujno reši. Tem zahtevam se je z novim zakonom o obratih vsaj v formalnem oziru ugodilo. V § 384 je predvidena posebna uredba, ki bi jo moral minister za trgovino in industrijo predpisati v dveh letih po uveljavljanju zakona. Ker do izdaje te uredbe v določenem roku ni prišlo, se je rok s finančnim zakonom za leto 1934/35 podaljšal za nedoločen čas.

Čim je izšel zakon, se je začelo po vseh naših trgovskih organizacijah podrobneje razpravljati o organizaciji, načinu in pogojih obveznega zavarovanja, da bi se tako zbralo potreben material za izdajo predpisane uredbe. Ankete naših združenj so pokazale, da je slovensko trgovstvo ne samo soglasno v tem, da se mora obvezno zavarovanje trgovstva čimprej uvesti, ampak da je soglasno tudi glede vseh vprašanj za podrobno izvedbo zavarovanja. Na podlagi zbranih predlogov in sklepov združenj je Zveza trgovskih združenj za dravsko banovino sestavila načrt uredbe, ki je bil po odobritvi zbornice že junija 1933 predložen ministrstvu za trgovino in industrijo. Ker se je že vnaprej računalo s tem, da bo z ozirom na različne prilike, želje in zahteve interesov v posameznih predelih naše države nemogoče doseči enotnost, je naše trgovstvo zahtevalo, da se naj izda uredba širokega okvira, po kateri naj bi bilo poedinim združenjem omogočeno, da si zavarovanje podrobneje uredijo in organizirajo tako, kakor bi to najbolj ustrezalo njihovim posebnim potrebam in zahtevam.

Na sestanku vseh trgovsko-industrijskih zbornic leta 1934 sta se po temeljitih razpravah poverili beograjska trgovinska in zagrebška trgovinsko-industrijska zbornica, da vprašanje obveznega zavarovanja v celoti proučita, in sicer naj bi se najprej predelala tehnična stran, na temelju katere bi mogli interesi laže zavzeti stališče k posameznim detajlnim vprašanjem. Zagrebška trgovsko-industrijska zbornica je nato zaprosila g. Radovana Matjašiča, sedanjega pomočnika generalnega direktorja Središnjega urada za

zavarovanje delavcev v Zagrebu, da prouči tehnično stran problema in da sestavi o tem podroben referat. Kot znan in priznan zavarovalni strokovnjak se je g. Matjašič temu vabilu odzval in je pravkar dokončal svojo temeljito in izčrpano strokovno študijo, ki bo mogla pojasniti najvažnejše strani tega problema in ki bo brezdvoma tudi pripomogla do tega, da pride vsaj v dolednem času do realizacije naših želj in zahtev.

G. Matjašič se je potrudil, da najvažnejša vprašanja razčleni in pojasni tako, da posameznim interesentom v resnici ne bo težka odločitev, ko se bodo morali glede tega vprašanja ponovno in upamo dokončno izjaviti. Prepričani smo, da bo strokovna študija g. Matjašiča pripomogla k temu, da pridemo čimprej do zaželenega cilja. Že danes pa smo mu za njegov trud in požrtvovalnost prav toplo hvaležni.

Študija g. Matjašiča bo nujno potrebna vsem, ki bodo hoteli pozitivno sodelovati na rešitvi tega vprašanja, koristna pa bo brezdvoma tudi vsakemu trgovcu, ki se zanima za vprašanje obveznega zavarovanja. Obširna in temeljita študija obsega naslednja poglavja: Katere stroke zavarovanja se morajo izvesti — vprašanje obveznega in prostovoljnega zavarovanja — prispevki bolniškega zavarovanja — podpore in prispevki v penzijskem zavarovanju — posredne podpore penzijskega zavarovanja — omejitve pravic do podpore — pridobljene pravice v penzijskem zavarovanju — organizacija zavarovanja — reševanje sporov — državno nadzorstvo — privilegij zavarovalnih fondov in državne podpore.

O posameznih poglavjih te važne študije bomo poročali v naslednjih številkah.

Dr. Egon Starč:

Naši gospodarski odnosi s Čehoslovaško

(Konec.)

Končne misli

Prihajam k zaključku! Moja izvajanja nudijo pač vsakemu nepobiten dokaz, da so se posebno v zadnjem času storili z obeh strani, posebno pa, kar izrečno poudarjam, s strani ČSR, tudi s trenutnimi materialnimi žrtvami v korist Jugoslavije veliki in odločilni koraki, da se naši vzajemni gospodarski stiki čim bolj poglobijo.

Te presenetljive rezultate in resnično dobro voljo za iskreno sodelovanje s strani Čehoslovaške republike pozdravljamo z iskrenim veseljem in bratsko radostjo, obenem pa tudi z zagotovilo, da verujemo brezpogojno čistim namenom bratskega čehoslovaškega naroda.

V tem pravcu je treba delati dalje! Toda treba je delati premišljeno in po točnem načrtu. Glede vsake posamezne veje uvoza in izvoza je treba šele pripraviti tla in šele nato začeti izvedbo, da si ne povzročimo novih razočaranj in novih bridkih očitkov in nesporazumov.

Tudi doba gospodarske depresije, ki je povzročila polom svetovne trgovine in tudi znižala vobče volumen zunanje trgovine Jugoslavije in ČSR, se bo nekoč končala. Po njej pa nastane doba nove konjunktore in gospodarskega razmaha.

Naši državni sta pokazali več kot dobro voljo in se smemo veseliti nad doseženimi rezultati.

Toda vera v vsemogočnost države, ki je bila vzgojena v vojni in z nauki o razredni diktaturi, je padla in vzraslo je ponovno spoštovanje individualnega udeleževanja, samopomoči in plemenite medsebojne konkurence ter lastne ustvarjalne volje. Zato pa mora tudi osebna in privatna inicijativa vsakega posameznika podpreti skrb naših javnih činiteljev za uspešen razvoj naših nujnih gospodarskih stikov.

Na podlagi teh svojih izvajanj prihajam k sledečim mislim:

glede Čehoslovaške republike:

1. Čehoslovaški narod ima v svojih denarnih zavodih in v svoji stari tradicionalni industriji, v svojih izurjenih bančnih, industrijskih in trgovinskih veščakih znamenito sredstvo, da v bodočnosti še bolj utrdi in izgradi gospodarske stike z Jugoslavijo.

2. Z ozirom na to okolnost bi bilo predvsem želeli, da bi se čehoslovaški kapital še bolj intenzivno kot dosedaj uveljavil pri sodelovanju v novi industriji, katera se pri nas spopolnjuje in tudi na novo ustanavlja.

3. Z ozirom na vzajemno potrebno gospodarsko orientacijo na vzhod je seveda v Čehoslovaški republiki potrebna tudi pravilna in načrtna preureditev in reorganizacija industrijske proizvodnje.

4. Vzajemni gospodarski stiki se morajo vršiti vedno neposredno, z izločitvijo vsake tuje reekspedicije in reeksporta.

5. ČSR in njeni odgovorni činitelji naj ne podcenjujejo jugoslovanskega trga, temveč nasprotno, z vso intenzivnostjo naj še bolj kot dosedaj študirajo nadaljnje možnosti izvoza iz Jugoslavije, pospešujejo z vso vmeno tranzitni promet preko naših morskih luk in tudi po Donavi ter vsestransko podpirajo turistični promet v Jugoslavijo. Saj je Jugoslavija mlada, z velikimi bogastvi obdarjena dežela, ki bo v bodočnosti, ravno zaradi svoje industrializacije, še bolj važen trg za Čehoslovaško ko dosedaj.

Temu nasproti pa je dolžnost nas Jugoslovancev:

1. Da smo si predvsem svestni v resnici dobre volje ČSR in njenih odgovornih činiteljev pri zgradnji naših vzajemnih gospodarskih stikov ter da to prizadevanje bratske ČSR in njene vlade podpiramo z vso odkritosrčnostjo in iskrenostjo, ne verujoč onim, ki v zlem namenu iščejo najmanjšega povoda, da bi skalili posebno na gospodarskem polju našo bratsko vzajemnost.

2. Naša nadaljnja dolžnost je, da se naši izvozniki uče pri drugih gospodarsko naprednejših narodih, da je treba izvažati samo blago najboljše vrste in tudi manipulacijsko tehnično primerno, tako da

postane zmožno vsake druge prvovrstne inozemske konkurence.

3. Predvsem pa je naša dolžnost, da z vso silo, z vso energijo in z vsem elanom zahtevamo svoj »ceterum censeo«, orientacijo našega gospodarstva predvsem proti Jadranu, da se končno naše jadranske luke spoje s primernimi cestami in železnicami z notranjostjo, posebno da se zgradi tako nujno potrebna unska proga in pa železniška proga preko Kočevja. Posebno pa je potrebno, da se zgradi tudi cestna zveza Ljubljana-Sušak, da ne bo slovenska prestolnica, bela Ljubljana, ki ima itak zbog slabih zvez s Sušakom izgubo 80 mil. Din letno, naravnost izvzeta iz obstoječega tranzitnega prometa.

4. Naša nadaljnja dolžnost je pa tudi, da posvečamo vso pozornost izgradnji novih stalnih parniških prog, posebno na Levanto in Indijo, ter popolni izgradnji naših javnih skladišč, posebno na Sušaku in v Splitu.

5. Čehoslovaška republika naj, tako kot drugod, tudi pri nas, posebno na Sušaku, dobi svojo prosto luko (punto franco).

6. Končno je naša dolžnost, da z vso resnostjo študiramo in podpiramo nadaljnje možnosti vzajemnega uvoza in izvoza v ČSR, da se naše gospodarske zveze še bolj utrdijo in da smo pripravljeni v ta namen, če je potrebno, tudi na trenutne žrtve, končno da smo si v svesti, da moramo kot Slovani vršiti tudi svojo nacionalno dolžnost v tem pravcu, da bodo naši denarni in industrijski zavodi v prvi vrsti v naših slovanskih rokah, da bodo našo državo posecali v prvi vrsti naši slovanski bratje in da tako dejansko tudi mi pomoremo položiti temelj boljši bodočnosti naših slovanskih narodov in držav.

Če sem s tem predavanjem vzbudil v vsakem posamezniku interes za ta vprašanja, če sem prepričal poslušalce o potrebi naših čim tesnejših vzajemnih gospodarskih odnošajev, potem sem izpolnil svoj nalog. Prepričan sem pa, da bomo s skupnim organiziranim delom in naporom tudi na gospodarskem polju dosegli prekrasnih in odličnih uspehov v korist naših bratskih narodov in držav.

Črna kronika

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo tekočnice o otvorjenih in končanih konkurzi in prisilnih poravnah izven konkursa za čas 16. januarja do 31. januarja.

OTVORJENI KONKURZI:

Savska banovina: Gajski Viktor, Koprivnica; Herman Josip, bivši trg., sedaj posestnik, Kočanca; Kožuh M. I. drug, trg. staklene i porcelanske robe, Zagreb, Draškovičeva 7; Kušević zapuščina Franje po očit. nasl. mladolet. Kušević Miri po oskrbniku Mr. Ph. Šipuš Dragotin, Kloštar Ivanič; Lončar Minko, trgovina z lesom, Zagreb, Petrova ulica 167.

Drinska banovina: Nikolić Božidar, Osečina; Rabasović Dragutin, Valjevo.

Donavska banovina: Štumpf Ana roj. Jost, Supljaja.

Beograd, Zemun, Pančevo: Košmar Josip, tesarski mojster, Beograd, Novopazarska; Zivkovića Vojislava pok. zapuščina, Beograd.

OTVORJENE PRISILNE PORAVNAVE IZVEN KONKURZA:

Savska banovina: Drechsler Robert, Zagreb, Ilica 6; Maare, reklamna naklada Maar Zvonko, Zagreb; Weis Josip, Podr. Slatina; Weiss Vladimir i Josip, Virje.

Drinska banovina: Andrić Ivan, Vinkovci; Daniti Isak, Obrenovac; Gjurić Nikola, trg. spec., Vukovar; Musafija Efraim, Sarajevo; Serec Stevan i Jakob, vl. rad. obuće »Globus«, Valjevo.

Donavska banovina: Balog Ivan, Amalija, Franja i Viktorija, Mala Subotica; Krishaber Bela, Novi Sad; Varga Dezider, Bač. Topola.

KONČANA KONKURZNA POSTOPANJA:

Savska banovina: Petrić Fran, Zagreb; Podhraski Avgust Zagreb.

Primorska banovina: Tudorić Vladimir-Gemo, Split.

Drinska banovina: Dragičević Franjo, Srem. Mitrovica.

Donavska banovina: Djokić M. Milorad, zemljoradnik iz Sibnice, Ignjatović Isail, kavar, iz Slanca; Mamužić Geza, Subotica.

Vardarska banovina: Marković Sotir, Bitolj.

Beograd, Zemun, Pančevo: Ilić-Hadžić Dragoljub, Beograd.

POTRJEJENE PRISILNE PORAVNAVE IZVEN KONKURZA:

Drinska banovina: Bagi, Wolf & Co., Sarajevo, Etendić Salih H., Tuzla.

Donavska banovina: Hadnadjev Ivan, Stari Bečej.

Inozemstvo: Göttinger L., Wien.

POTRJEJENE PRISILNE PORAVNAVE V KONKURZU:

Primorska banovina: Wollner ud. Gjinka, Šibenik.

Podatke za Dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podatke, kakor o rokih, narokih in kvotah v tajništvu društva.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogajanja s Španijo se bodo vodila v Madridu in ne v Beogradu, kakor je bilo prvotno javljeno. Španska vlada je namreč sporočila, da zaradi prevelike zaporčenosti ne more poslati delegatov v Jugoslavijo. (Španija je kakor znano pred volitvami.) Našo delegacijo bo vodil dr. Sava Obradović.

Češkoslovaško-turška trgovinska pogajanja se v kratkem začne v Pragi.

Francoska vlada je odklonila zahtevo grške vlade, da Francija poveča Grčiji uvozni kontingent za vino v kompenzacijo za izgubljeni italijanski trg.

Glavni direktor velikega petrolejskega podjetja »Royal Dutch« je izjavil, da bodo cene petroleja padle.

Avtomobilska tvornica Fiat v Milanu zaposluje sedaj 40.000 delavcev. Tvornica je po izbruhu afriške vojne ves čas polno zaposlena.

Stanje javnih del V Sloveniji teh del skoraj ni

Gradbeni minister dr. Kožul je dal zastopniku »Avala« naslednje poročilo o stanju javnih del, ki ga objavljamo v celoti, ker se potem najbolj jasno vidi, kako malo je Slovenija deležna teh javnih del. Minister dr. Kožul je dejal:

Skupno znaša od 1. februarja proračunska vsota za pota 297 milijonov 944.646 Din, izdružbena dela, ki so v teku, pa 169.960.947 Din. Za mostove in druge objekte proračunana vsota 24.971.664, izdružbena dela pa 6.061.525 Din. Proračunana vsota za primorsko-turistične ceste 30.000.000, od katere vsote je bilo doslej izdružbenih del za 25,8 milijona Din.

Skupno znaša proračunska vsota za vsa javna dela 352.916.311 Din, izdružbena pa so bila dela za 201.827.997 Din.

Sedaj se opravljajo dela na teh progah:

Beograd—Subotica,
Beograd—Kragujevac,
Beograd—Pančevo,
Zagreb—Samobor,
Crveni Krst—Niška Banja,
Niška Banja—Piroć,
Skoplje—Veles in
Ljubljana—Delnice, ki pa se še le trasira, dočim o delih še ni govora, kar moramo dostaviti!

Mostovi in objekti se grade na cestah:

Beograd—Subotica,
Beograd—Pančevo,
Niš—Piroć,
Ljubljana—Maribor—Št. Ilj.

(Pravilno je treba reči, da se bodo letos dela na progi Maribor—Št. Ilj začela, kakor vse prebivalstvo ob tej cesti upa!)

Beograd—Zagreb in most čez reko Tamiš.

Na primorsko-turistični poti v Savski banovini so v teku dela na cestah: Karlobag—Tribanj, v Primorski banovini Tribanj—Trstenice, Sukošan—Šibenik, Rogoznica—Setet, Tučeni—Novinska Kula in razpisana je licitacija za moderno cesto Split—Solun—Trogir.

V kratkem bodo licitacije, ki so bile lani odložene ali brezuspešne za izgradnjo cest:

Zagreb—Dugo Selo,
Ljubljana—Kranj (bila je zopet brezuspešna, ker ni bilo nobenega ponudnika, op. ured.),
prvi del ceste Niška Banja—Piroć,

Beograd—aerodrom v Zemunu, Banjaluka—Bos. Gradiška, Solun—Trogir,
Skoplje—Veles, Sarajevo—Hrvoje, Cetinje—okolica,

Prijepolje—Bijelo Polje, Crikvenica—Novi, okolica Dubrovnika in Metković—Bar—drž. meja.

Licitirala se bodo tudi dela za te mostove in objekte:

na cesti Beograd—Subotica, most čez kanal Vel. Begej, most pri Lipovci in Stražilovu, na cesti Beograd—Zagreb most pri Vugrovcu,

Mostova čez Ložnico in Pesnice pri Št. Ilju, most na cesti Tribanj—Stari grad in končno bo še licitacija za cesto Karlobag—Tribanj.

Skupno gre pri teh delih za 350 km ceste. V svoji izjavi poudarja nadalje minister dr. Kožul, da je

gradnja modernih betoniranih ali asfaltiranih cest le navidezno draga, ker so vzdrževalni stroški za takšne ceste zelo nizki.

Končno je dejal minister dr. Kožul, da bi se moglo res dobro rešiti naše cestno vprašanje le, če bi imeli poseben cestni gradbeni fond, kakor ga imajo v vseh drugih državah. Ceste, ki so prav za prav namenjene bodočim generacijam, bi se morale graditi predvsem s posojili, ker je nemogoče vse gradbene stroške prevladati na sedanjo, že itak preveč z davki obremenjeno generacijo.

Kakor se z zadnjo mislijo ministra Kožula strinjamo in kakor bi načelno pozdravljali tudi ustanovitve gradbenega fonda, tako pa ne moremo iz praktičnih izkušenj biti za ustanovitev tega fonda. Predvsem treba pripomniti, da se v Dravski banovini itak že pobira 8% doklada za sreski cestni odbor in da imamo poleg tega še izredni dodatek za čezmerno izkoriščanje cest, dočim v drugih banovinah te doklade nimajo in popravljajo ter grade ceste z državnimi prispevki. Poleg tega imajo vsi ti fondi redno to napako, da prispeva Slove-

nija zaradi ostrejših davčnih prakse, ki vlada v Sloveniji, vedno mnogo več v te fonde, kakor pa iz njih dobi. Cestni fond bi pomenil zato samo novo in krivično obdajanje Slovenije, proti kateremu se moramo zavarovati že sedaj.

In da je to naše stališče tudi pravilno, dokazuje program javnih del, kakor ga je navedel minister dr. Kožul. V tem programu Slovenija skoraj ni zastopana in dočim se grade drugod velike ceste, se v Sloveniji šele govori o nameravanih majhnih odsekih na cestah Ljubljana—Kranj in Maribor—Št. Ilj.

Zato pa tudi s programom, kakor ga je navedel dr. Kožul, ne moremo biti na noben način zadovoljni. Zlasti v sedanjih časih, ko je zastala vsa lesna trgovina, ko odpušča delavce usnjarska industrija, ko so zimski letovišča zaradi mile zime brez gostov, ko ni zaradi zastoja v poslovanju denarnih zavodov niti ena pokrajina tako zadeta kot Slovenija, zlasti v takšnih težkih časih moramo zahtevati, da se Sloveniji dajo javna dela vsaj v tej višini, ki odgovarja njeni davčni moči!

Boma in po svetu

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle se je vrnil v Beograd.

Seja narodne skupščine v ponedeljek je bila bolj mirna, kakor so bile prejšnje in je mogla dovršiti svoj dnevni red. Prihodnja seja bo v četrtek. Situacija pa je še vedno zelo nejasna, zlasti ker ima opozicija v fin. odboru večino.

Poslanec dr. Miović in živjin Rafajlović, ki sta pripadala bivši demokratski stranki, sta ustanovila Jugoslovanski demokratski poslanski klub.

Nadškof dr. Pulitić, bivši zadrski nadškof, ki se je moral na pritisk Italije umakniti s svojega mesta, je umrl v svojem rodnem kraju Olib.

75letnico je praznoval te dni univ. prof. dr. Murko, eden naših najbolj zaslužnih slavistov. K njegovemu jubileju tudi naše iskrene čestitke!

80letnico je praznoval te dni višji ravnatelj deželnih uradov v Ljubljani Mat. Zamida. Za organizacijo bive deželne uprave na Kranjskem si je pridobil neizbrisnih zaslug. Na mnoga leta zaslužnemu jublantu!

Finančni minister je dovolil, da ni treba več zahtevati od oseb, ki odpotujejo v tujino zaradi zdravljene ali osebnega zadovoljstva pri izdaji potnih listov potrdila o plačanih davkih. To dovoljenje pa velja le za potovanja do 15. oktobra.

Licitacija za oddajo gradbenih del na cesti Št. Vid—Jeperca je bila brezuspešna, ker ni bilo niti enega ponudnika. Najbrže je bila proračunska vsota prenizka. Krivda pa je tudi v tem, ker skoraj nobena licitacija ni gladko potrjena, temveč se skoraj redno vsaka licitacija razveljavi, da imajo podjetniki z licitacijami silno veliko dela, nič zasluga in dosti stroškov. Potrebno bi bilo, da bi naši zastopniki proti temu rednemu razveljavanju licitacij prav krepko nastopili.

Marsejski proces se nadaljuje in predsednik sodišča Loison ga vodi z odločnostjo, ki je Franciji v čast. Zaslišane so bile že vse priče in izpovedi nekaterih so napravile silen vtis, zlasti generala Georgesa.

in načelnika notranjega ministrstva Simonovića. Ponovno se je tudi sodišče s pleteto poklonilo spomenu kralja Aleksandra.

Gradbeno ministrstvo je odobrilo kredit 8 in pol milijona Din za izpolnitev obale v šibeniškem pristanišču.

Velika banovinska bolnišnica v Banjaluki, ki bo imela 200 postelj, bo v kratkem dograjena.

Splitška občina namerava zgraditi tramvajsko zvezo iz Splita v Solin in Trogir.

Pomorska konferenca balkanskih držav bo meseca aprila v Carigradu.

Vražadinska trgovačka zadruga praznuje v kratkem svojo stoletnico.

Zavarovalnica Assicurazioni Generali namerava zgraditi v Zagrebu palačo v 15 nadstropjih.

Zaradi slabih učnih uspehov je bilo ob koncu prvega polletja izključenih v gimnaziji v Valjevu 76 učencev.

V Maribor je bilo lani uvoženo 453.635 l dalmatinskega in 488.725 l banaškega vina, to je približno dve tretjini vsega vinskega konzuma v Mariboru. Samo oba mariborska okraja: levi in desni breg pa pridelata okoli 600.000 l vina, torej znatno več, kakor pa je mogel Maribor po uvozu dalmatinskega in banaškega še konzumirati vina.

Ljubljančani so popili lani 3 milijone 52.000 l vina, za 171 tisoč l manj ko l. 1934. Občina je zato imela 257.000 Din manj dohodkov. Kriza se torej tudi pri vinu prav krepko pozna!

La Dalmatienne je objavila bilanco za poslovno leto 1934/35. Dobitek družbe je narasel od 5,54 na 6,04 milijona frankov. Čisti dobiček pa znaša po dotaciji rezervnega fonda v višini 1,75 milijona frankov samo 27.923 frankov. Iz prejšnjih let še ni amortizirana izguba v višini 8,44 milijona frankov.

Tržaška ladjedelnica je odpuštila 100 delavcev, ker ji primanjkuje materiala, da bi dovršila naročila, ki jih ima dovolj.

Italijansko ministrstvo je uradno objavilo, da ni imela italijanska vojska dosedaj niti 1000 mrtvih. V bojih da je padlo le 427 vojakov, zaradi bolezni je umrlo 396 ljudi, pogrešanih pa je 17. Kako da pri tako malenkostnih izgubah niso Italijani že v Adis Abebi, res ne razumemo.

Upokojen je admiral Vanutelli, poveljnik italijanskega brodograjskega Rdečem morju.

Po vsej Italiji so začeli graditi podzemeljske rove v zaščito prebivalstva za primer sovražnih zračnih napadov.

Na otoku Zanzibaru je izbruhnila mala revolucija, ker je angleška vlada omejila produkcijo kope za izvoz.

Vse španske univerze bodo za časa parlamentarnih volitev zaprte, da se prepreči dijaški nemiri.

Nemiri v Siriji trajajo še vedno ter je moralo nastopiti tudi vojaštvo. V več mestih so vojaki streljali v demonstrante.

Značilen za nemške razmere je naslednji dogodek: Berlinski dopisnik danskega lista »Politiken« je bil iz Nemčije izgnan, ker da je razširjal napačne vesti o nerednostih pri nemškem radiu in da sta voditelja postaje poneverila večje zneske. Ni še dobro prišel dopisnik na Dansko, ko so nemški listi objavili vest, da se je vodja radijske postaje ustrellil, njegov asistent pa da je aretiran. Vse so torej nemške oblasti priznale, le te obdolžitve niso preklicali, da je poročal danski novinar neresnično.

Poljski vojaki bodo dobivali odsele jutraj mesto čaja in kave mleko.

1,7 milijona koles je bilo lani prodanih v Angliji, za 650.000 več ko v l. 1934. Koles pa je Anglija izvozila za 3 milijone funtov.

Zadnji orkan, ki je divjal po Gorenjskem, je napravil posebno veliko škodo v občini Predvor. Tako po gozdovih ko po sadovnjakih leži vse polno izruvanih dreves.

Požari. Restavracija Vintgar na Bledu je pogorela. V Ljubljani je gorelo v Lichtenurnovem zavodu. Kraljevo gledališče v Turinu je do tal pogorelo. Vas Bahrut v Egiptu je požar popolnoma uničil. Pogorelo je 400 hiš, 10 oseb je zgorelo. V studiu angleške filmske družbe International Pictures v Londonu je nastal požar, ki je napravil sto-milijonsko škodo. Samo nekaj poročil o požarih zadnjih dni.

Po vsej severni Ameriki pritiska hud mrz. Mrz je zahteval dose-daj že nad 500 človeških življenj. — Na japonski obali pa je razsajal silen vihar, tekem katerega je utonilo 300 ribičev.

Potniški parnik »Vargas Gomez« se je potopil. 19 mož je utonilo. Parnik je bil argentinski.

Stanje naših kliringov

Po izkazu Narodne banke je nastel naš aktivni saldo z Nemčijo v času od 30. januarja do 5. februarja od 443 na 463,5 milijona Din. Začela so se zopet izplačevanja po kronološkem redu, in sicer z avizom št. 9351 z dne 22. junija 1935. Do konca tedna so bila izplačana aviza z dne 25. junija 1935. Izvoznikom se plačuje protivrednost po tečaju 1760 Din.

V italijanskem kliringu se je naš saldo znižal od 175 na 173,3 milijona Din.

V bolgarskem kliringu je padel naš saldo od 201.000 na 103.000 dinarjev.

Izvozniki v Romunijo dobe svoje terjatve plačane takoj, ker se je nabralo na zbiralnem kontu romunske banke v korist naše Narodne banke nad 12 milijonov dinarjev.

Velike zaloge sladkorja

V letošnji kampanji so proizvele naše sladkornice iz 58.480 vagonov sladkorne repe 6302 vagona sladkorja. Površina s sladkorno repo zasejane ploskve se je povečala od 21.882 ha v l. 1934/35. na 27.514 ha v l. 1935/36. Domača potrošnja sladkorja se ceni na 6 do 7 tisoč vagonov. Iz lanske kampanje je ostalo še 3000 vagonov sladkorja neprodanega in se bodo zato letos zaloge sladkorja še povečale, ker je izvoz sladkorja popolnoma nerentabilen.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 12. febr. 12.00: Kino-orgle (plošče) — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Operetni venčki (plošče) — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 18.00: Plošče — 18.20: Otroška ura: Zvitorepka mora pred sodbo (člani Nar. gled.) — 18.40: Biografija slovenskih solnikov (Ethin Boje) — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Nac. ura — 20.00: Prenos iz ljubljanske opere, v odmoru: Glasbeno predavanje (Matija Bravničar) in čas, vremenska napoved, poročila.

Četrtek, dne 13. febr. 12.00: Simfonične suite (plošče) — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 18.00: Koncert za naše malčke (radijski orkester) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Nac. ura — 20.00: V. ura slovenskih skladateljev: Jos. Klemenčič, Koncert dijaškega zbora škof. gimnazije iz Št. Vida nad Ljubljano — 21.00: Radijski orkester — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.15: Plošče.

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1936. se začne 1. marca

60% popusta na nemških državnih železnica

Obvestila daje: Častni zastopnik
Ing. G. Tönnies, Ljubljana
Tyrševa c. 33
Telefon 27-62

ali Zvanični biro lajpčičkega sajma, Beograd, Knez Mihajlova 33